

(rajonas/miestas, mokykla)

_____ klasės (grupės) mokinio(-ės) _____

(vardas, pavardė)

LIETUVIŲ VALSTYBINĖ KALBA

Skaitymo, kalbos vartojimo ir rašymo testai

Mokyklinio brandos egzamino užduotis
(pagrindinė sesija)

2007 m. gegužės 23 d.

Trukmė – 3 val. (180 min.)

NURODYMAI

- > Pasitikrinkite, ar egzamino užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kitokio aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- > Rašykite **mėlynai rašančiu** parkeriu ar tušinuku aiškiai ir įskaitomai. Pieštuku ar neaiškiai parašyti atsakymai vertinami kaip neteisingi. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- > Atlikdami skaitymo testo užduotį, atsakymus rašykite po klausimu paliktose eilutėse. Į klausimus atsakykite tiksliai ir glaustai. Jūsų atsakymai turi tilpti paliktose eilutėse. Jei neprašoma cituoti ar pateikti pavyzdžių iš teksto, **atsakymus formuluokite savais žodžiais**.
- > Atlikdami rašymo užduotį, naudokitės juodraščiu. Jam palikta vietos užduočių sąsiuvinyje. Juodraštis nebus vertinamas, todėl pasilikite pakankamai laiko savo darbui perrašyti į švarraštį. **Jeigu rašymo užduotis bus įvertinta 0 tašku, egzaminas bus neišlaikytas.**

Linkime sėkmės!

VERTINIMAS TAŠKAIS

Skaitymo testas	Kalbos vartojimo testas	Rašymo testas	TAŠKŲ SUMA
25	25	50	100

Vertinimo komisijos pirmininkas _____
(parašas, vardas ir pavardė)

Vertintojai: (I) _____
(parašas, vardas ir pavardė)

(II) _____
(parašas, vardas ir pavardė)

I. SKAITYMO TESTAS**(Trukmė – 45 min.)***Užduotis. Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus. Skaitmenimis sunumeruotos pastraipos.***Romualdas Lankauskas
Išpūdingo dailės lobyno link?**

1 Faktas, kai apie jį geriau pagalvoji, yra tiesiog stulbinamas ir skandalingas: Lietuva iki šiol neturi Nacionalinės dailės galerijos. Kaip tai galėjo atsitikti? Juk štai, sakysim, airiai jau devyniolikto šimtmečio viduryje tokią galeriją turėjo, nors buvo anglų pavergti.

2 Taigi dabar, nors ir labai smarkiai vėluojant, pagaliau steigama Nacionalinė dailės galerija ir jai jau kaupiami eksponatai. Pakankamai vertingų tikrai netrūksta, nes turėjome ir turime daugybę talentingų dailininkų, puikių menininkų, ne kokių apsišaukėlių, menininkais pasivadinusių. Beje, šiandien menininku gali būti ar net yra kiekvienas, jei žmogelis net ir nežino toks esąs... Turbūt svarbiausia – sėkmingai kurti savo įvaizdį ir kuo labiau pasigarsinti.

3 Kartais gali susidaryti išpūdis, kad įvaizdis – tai beveik viskas, ko reikia, norint tapti menininku. Ir jis mikliai sukuriamas, – net menkų gabumų asmuo jau gali pasiskelbti esąs menininkas... Tačiau gana ryškių ir savitų dailininkų iš tiesų nestokojame, deja, jų kūriniai daugeliui beveik nežinomi. Jie guli saugyklose ir dailininkų studijose, pasidengdami vis storesniu dulkių sluoksniu, kol dar nespėjo supelyti, arba iškeliauja į užsienį, kai juos pusvelčiui įsigyja dailės kolekcininkai. Tai neišvengiama, kai saviškiams menininkų kūrybos mažai bereikia, kai didžiulę paklausą turi menkai išlavintą meninį skonį atitinkantis kičas. Bet taip visam laikui prarandamos reikšmingos kultūrinės vertybės, juk Lietuvai jos nebeprisitaiko. Ir nuostoliai tada jau sunkiai suskaičiuojami...

4 Laimei, ši be galo liūdna padėtis po kelerių metų pasikeis Nacionalinei dailės galerijai atvėrus duris lankytojams – tiek iš Lietuvos, tiek iš užsienio. Galime viltis, kad atsiras gera galimybė parodyti publikai savo dailės lobius ir jais pasididžiuoti, kaip didžiuojasi kiekviena kultūringa senosios Europos tauta. Tačiau, sudarant būsimos galerijos kolekciją, kyla itin svarbūs klausimai: kokiais kriterijais vadovaujantis atrenkami kūriniai ir kas konkrečiai nusprendžia, ką pirkti ir ko ne? Gal viskas priklauso tik nuo jau paskirtos galerijos direktorės, nors konkurso į šį atsakingą, didelio meno išmanymo ir neeilinės erudicijos reikalaujantį postą lyg ir nebuvo skelbta... Ar viską lemia direktorės žodis, jos skonis, artimos pažintys? Vienu žodžiu, kokią įtaką visa tai gali turėti kolekcijos formavimui ir kaip jis šiuo metu vyksta?

5 Kelios anksčiau ir neseniai surengtos parodos nenuteikia optimistiškai ir verčia bėgti, kad galbūt turėsime gana nekaip sudarytą, vienpusišką krypties kolekciją. Ir joje vyraus ne brandi ir laiko jau gerai patikrinta kūryba, bet nykia tuštybė dvelkiantys pomodernistiniai dirbiniai, kai net milžiniška kadaise atlikto naivaus performanso¹ nuotrauka pristatoma lyg didelė meninė vertybė.

6 Ne per seniausiai įvykusioje parodoje būta objektų, kuriuos sudarė vien vaškiniai įstiklinti rėmai be jokio turinio. Tai tuštybės viršūnė. Galbūt smagus autoriaus pajuokavimas. Bet šį juoką ar nuostabą kelianti išmonė nupirka, už ją sumokėti nemenki pinigai, mat prieš kurį laiką jų nepagailėta ir už druskos pripiltus senus pusbačius, kainavusius bene šešiolika tūkstančių litų!..

7 Tokia ir dar aukštesnė yra įsigyjamų „sėdevrų“ kaina. Apie ją niekur nerašoma, todėl tenka pasikliauti nuogirdomis, o tai nėra gerai. Visuomenė turi teisę žinoti, kaip panaudojamos valstybės lėšos, skirtos tikrai vertingiems ir reikšmingiems kūriniams įsigyti. Čia nėra ko slėpti. Vis dėlto tenka konstatuoti, kad, jau suruošus kelias įsigytų darbų parodas, nebuvo išleista nė menkiausių katalogėlių su nuorodomis, kokios sudėties komisija juos atrinko ir kokiomis sumomis įvertino.

8 Vienu žodžiu, atsiranda daug abejonių dėl pačios atrankos ir nesunkiai pastebimo jos vienpusiškumo. Juk štai visa didoka salė buvo paskirta vieno autoriaus pomodernistiniams darbams, bet eksponuoti vos keli (ir tie patys gana smulkūs) anksti žuvusio itin talentingo skulptoriaus T. K. Valaičio kūriniai. O kur kitos puikios novatoriškos jo kompozicijos, kur išraiškinga ir įdomi tapyba ir virtuoziški piešiniai? Ar jie bus vėliau įsigyjami? O gal ne? Tie patys klausimai neišvengiamai kyla prisiminus taip pat iškilus ir įvairiapusio menininko V. Kisarausko kūrybą. Jis – vienas pačių pajėgiausių vadinamojo „tyliojo modernizmo“ (terminas, deja, netikslus) atstovų sovietmečiu, kai dailininkai, nepakludami

¹ Performansas - meninis veiksmas, atliekamas publikos akivaizdoje.

režimo diktatui, praturtino mūsų dailę aukšto meninio lygio, neabejotina išliekamąja verte pasižyminčiais brandžiais kūriniais. Bet kur jie? Laukia savo eilės, kol bus įsigyti, jei taip vėliau įvyks, jei nebus nustumti į šalį ir užmarštį dabartinių smarkiai išsireklamavusių, neeiliniais menininkais save pristatančių gudruolių ir apskruolių, nesivaržančių už savo produkciją reikalauti itin aukštų kainų, lyg jau būtų pasaulinės įžymybės...

9 Tad kokia bus atranka, tokią ir galeriją turėsime. O ji, be abejo, privalo būti gausi savitų, originalių dvidešimtojo ir dvidešimt pirmojo amžiaus dailės kūrinių, ne pomodernistinio kičo, nors ir kaip reksmingai jis spaudoje būtų pristatomas žiūrovui. Nusivils jis ekspozicija ar ne? Didysis mūsų dailininkas Pranas Domšaitis yra gražiai pasakęs: „Moderniosios dailės kūrinys privalo spinduliuoti vidiniu gyvenimu“. Taigi ir būsimoji Nacionalinė dailės galerija privalo spinduliuoti ne meno imitacijomis, bet neblėstančiomis ir abejonių nekeliančiomis estetinėmis vertybėmis ir jų įvairove, kad turėtumėm kuo pasidžiaugti ir pelnytai pasididžiuoti. Tai iš tiesų jau nacionalinės kultūros garbės reikalas.

Klausimai ir atsakymai

1. Įvardykite problemą, autoriaus suformuluotą 1 -oje pastraipoje.

(0,5 taško)

2. Įvardykite dvi autoriaus nurodomas šiuolaikinių menininkų kategorijas (2 pastraipa).

(2 taškai)

3. Pacituokite sakinį ar frazę, kuria išsakomas ironiškas autoriaus požiūris į pseudomenininkus (2 pastraipa).

(1 taškas)

4. Paašškinkite, kodėl unikalūs dailininkų darbai, pasak autoriaus, nėra tinkamai vertinami Lietuvos visuomenės (3 pastraipa).

(1 taškas)

5. Kas, anot autoriaus, turėtų būti svarbiausia, norint įsteigti solidžią Nacionalinės dailės galeriją (4 pastraipa)?

(2 taškai)

6. Įvardykite autoriaus požiūrį į pradėtą Nacionalinės galerijos kūrimo veiklą (5 pastraipa).

(1 taškas)

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

7. Pateikite pavyzdį, kuriuo autorius išsako savo požiūrį į galerijos kūrimo procesą (6 pastraipa).

_____ (1 taškas)

8. Ko, anot autoriaus, labiausiai stinga formuojant galerijos fondus (7 pastraipa)?

_____ (1 taškas)

9. Į ką autorius nori atkreipti dėmesį, minėdamas talentingus, bet dabar nelabai žinomus dailininkus (8 pastraipa)?

_____ (1 taškas)

10. Paaiškinkite, ką autorius vadina „gudruoliais ir apsukruoliais“ (8 pastraipa).

_____ (1 taškas)

11. Suformuluokite pagrindinę 9-os pastraipos mintį.

_____ (1 taškas)

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Taškų suma (maks. 12,5)			

Skaitymo testo taškų suma (12,5x2=25)			

II. KALBOS VARTOJIMO TESTAS

(Trukmė – 45 min.)

1 užduotis. Kairėje pateiktus žodžius ar žodžių junginius pavartokite nurodytu skaičiumi ir reikiamu linksniu. 0 atvejis – pavyzdys.

		Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
(0) žmogus	Dabarties (0) <u>žmogui</u> reikia susigrąžinti meilę tekstui. Manau, šiandien ne vienas pastebėjo, kad vis sparčiau	—	—	—
(1) žmonės	randasi (1) _____, kuriems darosi vis sunkiau	—	—	—
(2) žodžiai	(2) _____ analizuoti save ir bendrauti su kitu žmogumi. Judantys paveikslukai (kinas, televizija, kompiuteriai), viešpataujantys mūsų (3) _____, tarytum susilpnino žodžių kūrimo ir priėmimo mechanizmą.	—	—	—
(3) kasdienybė	Ypač sunkiai (4–5) _____ pasipriešina jaunimas. Tyčia stebėkite, kaip jūsų draugas pasakoja: jis dažnai bando išsiversti (6–7) _____ žodžių, jų stygių kompensuodamas	—	—	—
(4–5) toks nusilpimas	(8) _____. Jis nevalingai mėgdžioja	—	—	—
(6–7) kelios dešimtys	(9–10) _____ . Kai žodžių suvokimo mechanizmas nusilpsta, skaitymas tampa	—	—	—
(8) gestai	(11) _____. Taigi norint, kad literatūra darytų	—	—	—
(9–10) judantys paveikslukai	(12–13) _____, jai reikia (14) _____ kurio žvilgsnis kupinas	—	—	—
(11) varginantis (12–13) tinkamas poveikis	(15) _____.	—	—	—
(14) skaitytojas		—	—	—
(15) atidumas		—	—	—

*Pagal Albertą Zalatorių
(15 taškų)*

Taškai			

2 užduotis. Kairėje pateiktą veiksmažodį parašykite nurodytu laiku ar nuosaka.
0 atvejis – pavyzdys.

		Čia rašo vertintojai		
		I	II	III
<i>Esamasis laikas</i>				
(0) Sulėtinti (16) temti	(0) <u>Sulétinu</u> žingsnį. Lauke jau (16) _____	—	—	—
(17) darytis	ir (17) _____ vėsu. Aš paslapčia	—	—	—
(18) išmukti	(18) _____ į daugiabučio namo koridorių. Butuose	—	—	—
(19) rimti	jau (19) _____ dienos šurmuly. Aš	—	—	—
(20) lišti (21) glaustis	(20) _____ į kampa ir (21) _____ prie šilto radiatoriaus.	—	—	—
<i>Pagal Bitę Vilimaite</i>				
<i>Būtas is kartinis laikas</i>				
(22) prisiminti	Žvelgdamas pro langą aš (22) _____, kad tą vakarą	—	—	—
(23) girdėtis	nuo upės (23) _____ skardūs vaikų balsai. Ar ne	—	—	—
(24) kviesti	mane jie tada (24) _____? Aš	—	—	—
(25) klausyti	(25) _____ ir nesąmoningai, galbūt net vaikiškai,	—	—	—
(26) viltis	(26) _____ išgirsti savo vardą.	—	—	—
<i>Pagal Bronių Radzevičių</i>				
<i>Būsimasis laikas</i>				
(27) taršyti	Man nesvarbu, kad žvarbus vėjas (27) _____	—	—	—
(28) blokšti	plaukus, (28) _____ į veidą vandens purslus. Vis	—	—	—
(29) ryti	tiek mano žvilgsnis atkakliai (29) _____ putojančias	—	—	—
(30) dužti	bangas, kurios šniokšdamos (30) _____	—	—	—
<i>Pagal Algimantą Zurbą</i>				
<i>Tariamoji ar liepiamoji nuosaka</i>				
(31) vykti	Kad jums ruošiantis viešai pasisakyti, viskas (31) _____	—	—	—
(32) atsižvelgti	kuo sklandžiau, (32) _____ į tam tikrus patarimus:	—	—	—
(33) praktikuotis	pirmiausia parengtą kalbą (33) _____ pasakyti prieš	—	—	—
(34) stengtis	veidrodį. Antra, (34) _____ patobulinti mimiką,	—	—	—
(35) įtikinti	gestus taip, kad jie (35) _____ klausytoją.	—	—	—
<i>Pagal Zitą Nackūnaite</i>				

(20 taškų)

Taškai			

3 užduotis. Iš po tekstu pateiktų žodžių parinkite ir įrašykite po vieną tinkamą neasmenuojamąją veiksmažodžio formą: dalyvį, padalyvį ar pusdalyvį. 0 atvejis – pavyzdys.

Vienas slėpiningiausių daiktų žmogaus gyvenime yra knyga: ji tarsi apžavi ir užburia skaitytoją. Žmogus yra (0) veikiamas knygoje (36) _____, turbūt ne visada ir (37) _____ jėgos bei kerinčios paslapties, (38) _____ kiekvieną knygą.

Esti, kad skaitytojas pasijunta laimingas, (39) _____ tokią knygą, kuri atveria jam tai, kas jo sieloje, jo viduje ilgai ir skausmingai (40) _____, bet nuo ko jis pats (41) _____ išsivaduoti.

Ką sakyti, būna akimirku, kai tau į rankas (42) _____ jau daug kartų (43) _____ knygą, užplūsta keistas jausmas: nežinia kelintą kartą (44) _____ tą pačią knygą, staiga pajunti į tave (45) _____ jos energiją ir jėgą. Pajunti keistą, sunkiai (46) _____ nuotaiką, palaipsniui (47) _____ kūną ir sielą. Ateina tokia būseną, kai atgyja jau (48) _____ prisiminimai, kadaise (49) _____ išgyvenimai. Imi suvokti vidinį, gal net mistinį santykį su knyga, iš jos (50) _____ magišką jėgą.

Čia rašo vertintojai		
I	II	III
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—
—	—	—

Pagal Genovaitę Raguotiene
(15 tašku)

(0) veikiama / veikiant / veikiantis

(36) slypint / slypinčios / slypėjus

(37) paaiškines / paaiškinus / paaiškinamos

(38) gaubdama / gaubiančios / gaubtos

(39) radęs / randant / radus

(40) brandindama / brandinta / brandinant

(41) negalint / negalėjęs / negalimas

(42) paėmus / paimdamas / paėmęs

(43) skaičius / skaitydamas / skaitytą

(44) sklaidant / sklaidydamas / sklaidantis

(45) liedamasis / liejantis / liejęsis

(46) nusakant / nusakomą / nusakančią

(47) apimdama / apimančią / apėmus

(48) išblėsdami / išblėsus / išblėšę

(49) patyrę / patirti / patiriant

(50) dvelkdama / dvelkiamą / dvelkiančią

Taškų suma (maks. 50)			

Kalbos vartojimo testo taškų suma (50:2=25)			

**III. RAŠYMO TESTAS
(Trukmė – 90 min.)**

***Užduotis.** Pasirinkite vieną iš dviejų (A ir B) temų ir parašykite straipsnį (200–250 žodžių) į jaunimo žurnalą.*

A Ką reiškia būti tolerantiškam?

B Kas daro gyvenimą prasmingą?

Straipsnyje:

- pristatykite du skirtingus požiūrius į svarstomą problemą;
- išdėstykite savo požiūrį ir jį pagrįskite;
- argumentuodami savo mintis, remkitės ne vien asmenine patirtimi, bet ir pateikite konkrečių pavyzdžių iš meno kūrybinių ar visuomenės gyvenimo.

Pastabos

1. Perrašę straipsnį į švarraštį, suskaičiuokite žodžius ir paraštėje nurodykite 200 žodžių ribą. Jei parašėte mažiau, paraštėje nurodykite, kiek žodžių parašyta.

2. Straipsnio pasirašyti nereikia.

50 taškų

Juodraštis

Švarraštis

Čia rašo vertintojai

I II III

Lined area for writing the answer.

